

Regler for økologisk kvægbrug

Foto:Linda Duve

Innovationscenter
for Økologisk Landbrug

FEBRUAR 2025

Regler for økologisk kvægbrug

Det følgende giver i kort form overblik over de vigtigste regler inden for økologisk kvægbrug. Oversigten samler EU-regler, Brancheanbefalinger og Hjertemærkeordning.

En fuldstændig oversigt over EU-regler findes i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#). Se [lbst.dk/okologi](#).

OMLÆGNING

- Anmodning om certificering og anmeldelse af omlægning kan ske året rundt og på alle datoer. Dyr/arealer kan tidligst påbegynde omlægning, når Styrelsen har modtaget anmeldelsen.
- Hele bedriften skal have påbegyndt omlægning til økologisk produktion inden for to år. Hvis dette ikke ønskes, anmeldes det som samtidig drift af en ikke-økologisk produktionsenhed.
- Dyrehold udelukkende til eget forbrug behøver du ikke omlægge til økologi.
- Omlægningstid for mælk er seks måneder ved overgang til økologisk produktion.
- Omlægningstid for kvæg er 12 måneder og mindst $\frac{3}{4}$ af dyrets levetid for, at det kan sælges som økologisk kød. For bedrifter, der er omfattet af "Brancheanbefalingen for kreaturer", skal alle dyr være født som økologiske, hvis de skal slagtes som økologiske.
- Ved "24 måneders samtidig omlægning" i kød-kvægbesætninger er omlægningstiden 24 måneder for, at dyrene kan sælges som økologisk kød. Se dog Brancheanbefalinger.

FODER, GROVFODER OG TILSFÆTNINGSSTOFFER

- For alt økologisk kvæg inkl. kvæg under omlægning til økologi gælder, at mindst 70 pct. af foderet skal komme fra bedriften selv eller, hvis dette ikke er muligt, være produceret i samarbejde med andre økologiske bedrifter i Danmark.
- En økologisk foderration kan sammensættes af økologiske afgrøder, omlægningsafgrøder og konventionelle proteinafgrøder under særlige forudsætninger.
- Omlægningsafgrøder, som er høstet i andet omlægningsår på egen bedrift, kan indgå med op til 100 pct. i en økologisk foderration. Indkøbte omlægningsafgrøder kan indgå med op til 25 pct. i en økologisk foderration regnet pr. kalenderår (i pct. af tørstof). Bemærk, at indkøbt omlægningsfoder og eget foder fra første omlægningsår tilsammen kun må indgå med 25 pct. af foderrationen.
- Visse proteinafgrøder, der høstes i første omlægningsår (0-12 måneder efter jorden er påbegyndt omlægning), kan indgå i en økologisk foderration med op til 20 pct. til egne dyr på bedriften. Det kan være ærter, hestebønner, lupin eller blandinger af korn og bælgæd, samt flerårige foderafgrøder som kløver, græs og lucerne. 20 pct. af foderrationen beregnes pr. dyr pr. år, undtagen for bedrifter, der er omfattet af

Afgrødetyper til foder	Konventionel afgrøde *)	Omlægningsafgrøde	Økologisk afgrøde
Etårige afgrøder (korn, majs, roer, grønsager m.m.)	Afgrøden er sået før påbegyndt omlægning, eller afgrøden høstes mindre end 12 mdr. efter jorden er påbegyndt omlægning	Afgrøden er sået efter påbegyndt omlægning, og afgrøden høstes mindst 12 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning	Afgrøden er sået mindst 24 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning
Græs/permanent græs (inkl. kløvergræs, frøgræs, kløverfrø, lucerne)	Afgrøden høstes mindre end 12 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning	Afgrøden høstes mindst 12 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning	Afgrøden høstes mindst 24 mdr. efter, jorden er påbegyndt omlægning

*) Se undtagelse for proteinafgrøder til foder ("20 pct.-regel")

“Brancheanbefalingen for kreaturer”, hvor de 20 pct. beregnes pr. dyr pr. dag.

- Foder fra arealer, hvor der er lejet græsningsret, sidestilles med foder fra egne arealer.
- Foderrationen skal bestå af mindst 60 pct. grovfoder (i pct. af tørstof pr. dyr pr. dag), dog må køer i de første tre måneder efter kælvning tildeles en ration med mindst 50 pct. grovfoder. Kravet om 60 pct. grovfoder er ikke opfyldt, hvis kraftfoder/korn tildeles ad libitum.
- Kalve skal fodres med naturlig mælk i de første 90 dage (mælkefodringsperioden). Evt. mælkekerstatning skal være økologisk og må ikke indeholde kemisk fremstillede bestanddele eller bestanddele af vegetabilsk oprindelse.
- Kalve, der ikke går sammen med en ko i mælkefodringsperioden, skal have tilfredsstillet deres suttebehov f.eks. med en narresut, pattespand eller lign. Der skal være mindst en narresut pr. kalv og sutten skal være tilgængelig mindst 20 min. efter mælketildeling.
- Kalve i mælkefodringsperioden skal have fri adgang til grovfoder og adgang til drikkevand fra fødslen.
- Foderstoffer, der består af eller er fremstillet ved brug af genetisk modificerede organismer (GMO), må ikke anvendes i økologisk produktion. Forbuddet gælder ikke for veterinære lægemidler.
- I mineralblandinger må der bruges op til en pct. ikke-økologiske urter, krydderier og melasse som bindemiddel (beregnes pr. dyr pr. år).
- Foderet må kun indeholde tilladte mineralske fodermidler og fodertilsetningsstoffer som fremgår af bilag 3 i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#).
- Få organiske syrer er tilladt til ensilering og konservering af foder f.eks. citronsyre, propionsyre og myresyre.

AFGRÆSNING OG AFGRÆSNINGSMARKER

- Fra den 15. april til den 1. november skal alle dyr have adgang til afgræsning, når vejrforholdene og hensyn til jordbunden og dyrene tillader det. Dyrene skal være på afgræsningsarealet mest muligt i løbet af dagen og have mulighed for at æde frisk græs. For lakterende køer vil afgræsningsarealet normalt være stort nok, hvis der er mindst 0,1 til 0,2 ha pr. dyr afhængigt af græssets vækst og kvalitet. Find flere eksempler i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#).

- Goldkøer kan evt. afgræsse mindre arealer. Kvier skal gå på græsarealer, der gennem sommerperioden tilpasses deres foderbehov.
- Småkalve kan opstaldes indendørs, indtil de er fire måneder gamle. Kalve i alderen fire til seks måneder skal have adgang til afgræsning i perioden 1. maj til 1. september, når vejrforholdene tillader det.
- Alle dyr, der tages på stald i afgræsningsperioden, skal fremgå af en logbog. Også når det er kort tid ifm. inseminering, dyrlægebesøg eller lignende.
- Afgræsningsarealer skal have økologisk eller omlægningsstatus. Dog kan kreaturer afgræsse græsmarker på egen bedrift i første omlægningsår i en periode, der svarer til 20 pct. af foderrationen på årsbasis (ca. 2 mdr.).
- Malkekvæg og kødkvæg fra bedrifter, der er omfattet af “Brancheanbefalingerne for økologiske kreaturer”, kan typisk ikke afgræsse omdriftsgræsmarker i første omlægningsår, men kan afgræsse ekstensive, permanente græsmarker i første omlægningsår i en periode, der svarer til 20 pct. af foderrationen på årsbasis (ca. 2 mdr.) Marker med flerårige afgrøder (kløver/græs) skal være påbegyndt omlægning senest ved fællesskemafriksen i høståret, hvis afgrøderne skal indgå i den økologiske foderplan.

Foto: Camilla Kramer

OPSTALDNING

- Efter kælvning skal ko og kalv gå uforstyrrede sammen i minimum 12 timer - dog minimum 24 timer på bedrifter omfattet af brancheanbefalingen eller tilmeldt hjertemærkeordning (tre hjerter).
- Kalve må kun opstaldes i enkeltboks i den første leveuge. Husk narresut.
- Alle dyr skal have adgang til et rent liggeareal, der er velforsynet med ren strøelse. Alle dyr skal kunne ligge ned samtidigt, dvs. mindst en sengebås pr. ko.
- De særlige arealkrav til stalde skal overholdes, herunder at mindst halvdelen af det krævede minimumsareal skal være med fast gulv. Bemærk at arealkravet i bekendtgørelsen om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg i visse tilfælde er større end økologikravet.
- Besætninger, der er tilmeldt dyrevelfærdsmærket med to eller tre hjerter, har ekstra regler for opstaldning.
- Efter 1. januar 2024 er det ikke muligt at have økologiske køer i bindestald.

BEHANDLING

- Behandling med veterinær medicin skal føres i logbog og medfører to gange så lang tilbageholdelsestid som i konventionelt kvægbrug. Det er ikke tilladt at opbevare eller bruge veterinær medicin til andre dyr end dem, dyrlægen har anført på emballagen. Eventuelle medicinrester skal fjernes fra bedriften.
- Tilbageholdelsestiden er 48 timer for alle lægemidler, hvor den generelle tilbageholdelsestid er 0. Vacciner er dog undtaget.
- Mere end tre behandlinger med veterinære lægemidler inden for 12 måneder medfører, at dyret skal omlægges på ny. Vacciner, vitaminer, mineraler, bedøvelse og smertelindring ved operation, behandling mod parasitter og fluer, intern patteforsegling og glucosepræparater ved stofskiftelidelser regnes ikke med i de tre behandlinger.
- En behandling defineres som en behandling af et sygdomskompleks med veterinære lægemidler, hvor dyrlægen har stillet diagnosen. Hvis dyret bliver behandlet for samme sygdom/kompleks igen, inden der er gået 14 dage efter behandlingens afslutning, kan det medregnes som én behandling.

- Intern patteforsegling er kun tilladt, hvis dyret i en tidligere goldperiode har haft mastitis, eller hvis der samtidig goldbehandles med antibiotika.
- Ikke-receptpligtige produkter til indvortes brug kan bruges, hvis de overholder reglerne til økologisk fodring (f.eks. visse elektrolytter og calciumpræparater). Se bilag 3 og 5 i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#).
- Behandling med hormoner er kun tilladt ved konkrete sygdomstilfælde og ikke til at fremkalde eller synkronisere brunst.
- Afhorning af kalve skal søges via Tast selv som en særlig tilladelse for besætningen ifm. omlægning til økologi eller første gang, der afhornes.

HUSDYR- OG MEDICINLOGBOG

- Besætningslisten (fra CHR) og foderplaner indgår i den samlede husdyrlogbog. Foderplaner skal være tilgængelige for hele perioden siden seneste kontrol og det skal fremgå at du på årsbasis overholder grænserne for indkøbt omlægningsfoder, foder fra første års omlægningsmarker, grovfoder og eget/dansk foder.
- Ud- og indbindingsdatoer for alle dyr, evt. græsningsaftaler eller brug af samgræsningsarealer skal fremgå af logbogen.

Foto:Linda Duve

- Enkelt dyr, der holdes på stald i græsningssæsonen, skal altid noteres i logbog eller lign. med en årsag.
- Alle behandlinger og indgreb, samt evt. gennemlægningsdatoer skal noteres, se krav til medicinlogbogen i afsnit 34.7 i [Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#).
- Ved køb/salg af økologiske dyr til levebrug skal kopi af logbogen følge med som dokumentation for tidligere behandlinger.

INDKØB AF DYR

- Der skal som udgangspunkt indsættes økologiske dyr ved etablering, fornyelse eller udvidelse af en økologisk besætning. Tjek altid husdyrtabasen www.OrganicXlivestock.dk og der skal søges om tilladelse til indsættelse af både ikke-økologiske handyr og hundyr.
- Kalve til økologisk stude- eller slagtekalveproduktion skal komme fra økologiske besætninger.
- Der kan efter ansøgning indkøbes op til 10 pct. konventionelle kvier. De 10 pct. beregnes på baggrund af antallet af voksne dyr i besætningen (køer, kvier over 24 mdr. og handyr over ni

mdr.). I særlige tilfælde, f.eks. ved varig udvidelse af besætningen, kan procentsatsen efter ansøgning forhøjes til 40 pct.

- Konventionelle køer kan ikke indkøbes til en økologisk besætning – dyr af bevaringsværdige racer er dog undtaget.
- Konventionelle tyre til avl må efter ansøgning gerne indsættes. Foldtyre, der lejes i korte perioder, kan indsættes uden ansøgning, men ind- og udgang noteres i logbogen.

VÆR OPMÆRKSOM PÅ

- At Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø certificerer bedriften til økologisk produktion og kontrollerer den mindst en gang om året.
- At du skal indsende oplysninger om bedriften hvert år i Økologiskemaet i april og hele året straks indberette eventuelle ændringer.
- At alle dyr af samme art, f.eks. køer og kalve, skal overgå til økologiske forhold samtidig.
- At du kan søge tilskud til økologisk dyrkede arealer fra Landbrugsstyrelsen. Du søger hvert år i Fællesskemaet. Se: www.lbst.dk/tilskudsguide.

Supplerende regler for økologiske kreaturer

Ud over de nævnte EU-regler kan de økologiske mælke- og kødkvægproducenter have krav om supplerende regler fra deres mejeri/slagteri eller ved tilmelding til det statslige dyrevelfærdsmærke (Hjerteordning). I begge tilfælde er der stramninger i forhold til EU's regler.

BRANCHEANBEFALINGER FOR ØKOLOGISKE KREATURER I UDDRAG

Mejeriforeningen, Økologisk Landsforening og Landbrug & Fødevarer har udarbejdet de frivillige anbefalinger. Virksomheder, som tilslutter sig anbefalingerne, stiller dermed krav til deres leverandører om at opfylde de supplerende regler. Se den fulde udgave af "Brancheanbefalinger for økologiske kreaturer" og vejledning til de enkelte punkter på icoel.dk.

1. Begrænset brug af antibiotika
  - 1.1. Forbud mod, at landmanden selv foretager medicinsk efterbehandling med antibiotikaholdige veterinære lægemidler af dyr over seks måneder.
  - 1.2. Forbud mod brug af tredje og fjerde generations cephalosporiner.
  - 1.3. Bredspektrede antibiotika må ikke anvendes til bedriftens kreaturer, medmindre der foreligger en særlig veterinærfaglig begrundelse. Ved gyltinfektioner kun, hvis koen har sepsis (blodforgiftning). Ved goldning kun hvis forudgående undersøgelse af mælkeprøve viser infektion med B-streptokokker, Staph. Aureus, Strep. Uberis, Strep. Dysgalactia eller Trueperella pyogenes.
2. Græs, lucerne og proteinafgrøder fra arealer i første omlægningsår kan udgøre op til 20 pct. af foderrationen. Andelen skal opgøres pr. dyr pr. dag til forskel fra EU-reglerne, hvor andelen opgøres som gns. pr. år. Andelen kan dog opgøres som gns. pr. år for permanente græsarealer med afgrødekoderne 250, 251, 252, 253, 254 og 256. Marker med flerårige afgrøder (kløver/græs) skal være påbegyndt omlægning senest ved fællesskemafristen (23. april i 2025), hvis afgrøderne skal indgå i den økologiske foderplan.
3. Gødningsmængde – der må højst udbringes 107 kg udnyttet N pr. ha i gns. på bedriften.
  - 3.1. Begrænset anvendelse af ikke-økologisk husdyrgødning. Der kan højst anvendes uafgasset, ikke-økologisk husdyrgødning svarende til 43 kg udnyttet N pr. ha, dog op til 65 kg udnyttet N pr. ha, hvis mindst 22 kg N kommer fra husdyrgødning via biomasse fra et biogas-anlæg. Gødningskravene gælder også som et gennemsnit for alle marker på den bedrift, der leverer korn/foder til økologiske kvægbedrifter.
4. Forbud mod eksport – kalve under 90 dage må kun sælges til viderefodning på danske bedrifter.
5. Forbud mod systematisk aflivning af kalve. Bedrifter smittet med Salmonella Dublin efter 18. januar og tilmeldt Hjerteordningen kan søge dispensation hos Fødevarerstyrelsen til at aflive kalve ved fødslen i en periode på højst 12 måneder.
6. Ko og kalv skal gå sammen i mindst 24 timer efter kælvning.
7. Krav om adgang til hudpleje for alle dyr i alle staldafsnit og på græsmark. Supplerer reglerne i [Bekg. om dyrevelfærdsmæssige mindstekrav til hold af kvæg](#). Når dyrene er på græs, skal der være adgang til kobørste, kløpind, træer eller lignende, hvis dyrene ikke har adgang til børsterne i stalden dagligt.
8. På årsbasis skal 50 pct. af halmen til strøelse være økologisk.
9. Kreaturer skal være født økologiske, for at kød herfra kan sælges som økologisk.
10. Flere krav til transport til slagteri og til slagting, f.eks. højst otte timers transporttid til slagteri.

DYREVELLFÆRDSMÆRKET FOR ØKOLOGISKE KREATURER - KØD OG MÆLK

Mange økologiske mælke- og kødkvægproducenter er tilmeldt statens dyrevelfærdsmærkningsordning ('hjertemærke') niveau to eller tre, som betyder få yderligere krav til dyrenes forhold ud over økologireglerne. Læs mere om tilmelding, regler og kontrol af bedrifterne hos Fødevarestyrelsen.

SUPPLERENDE KRAV FOR ØKOLOGISKE KVÆG-BESÆTNINGER, BILAG 3 I BKG.

Niveau 1-3:

- Handlingsplan, der sikrer lav dødelighed i besætningen, skal udarbejdes og følges som en del af egenkontrolprogrammet. Der skal mindst registreres livslængde og afgangsårsag for køer.
- Grænseværdier for dødelighed i besætningen anvendes fra 1. januar 2028. Gennemsnitlig dødelighed over 24 måneder må højst være 8 pct. for køer og 10 pct. for kalve.

Niveau 3:

- Ko og kalv skal gå sammen de første 24 timer efter kælvning.
- I de første 12 uger af kalvens levetid skal den tildeles mælk eller mælkeerstatning i en mængde svarende til dens fysiologiske behov mindst to

gange dagligt. Mælketildeling skal ske via suttespand eller yver. Nedtrapning af mælkefodring i den sidste uge af mælkefodringsperioden er tilladt.

- Totalarealet skal være mindst 6,6 m²/ko for små racer og 8,0 m²/ko for store racer. Dog kan 2,0 m²/ko (stor race) af arealet udgøres af udeareal, der er til rådighed til motion.
- Areal krav ved flokvis opstaldning (3 eller flere dyr) adskiller sig fra økologiregler for enkelte vægtgrupper. Se 'Areal krav i stalde til økologisk kvæg sammenholdt med 'Hjerteordningen' og anden lovgivning' på icoel.dk.

KONTROL AF DYREVELLFÆRDSMÆRKET

Den årlige økologikontrol, som Styrelsen udfører, er samtidig den årlige auditering af dyrevelfærdsmærket i økologiske besætninger. Hvis økologikontrollen konstaterer overtrædelser af dyrevelfærdsmæssig karakter, orienterer de Fødevarestyrelsen mhp. vurdering ift. Dyrevelfærdsmærket. Økologikontrollen skal ikke kontrollere kriterierne, herunder totalarealet i stalden pr. malkeko - men ved indlysende overtrædelser underrettes Fødevarestyrelsen. Fødevarestyrelsen kontrollerer besætningerne f.eks. via kontrolkampagner, der er målrettet Dyrevelfærdsmærket.

Foto: Henrik Bierregaard

Kontakt

Birgit Ingvorsen
Chefkonsulent
biin@icoel.dk
Tlf. +45 23 74 37 98

Camilla Vestergaard
Kramer
Specialkonsulent
cavk@icoel.dk
Tlf. +45 23 99 49 43

Iben Allber Christiansen
Specialkonsulent
iben@icoel.dk
Tlf. +45 61 97 49 09

Irene Fisker
Specialkonsulent
iref@icoel.dk
Tlf. +45 23 31 41 94

Kirstine Flintholm
Jørgensen
Konsulent
kifj@icoel.dk
Tlf. +45 30 89 71 61

Administration af reglerne

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø administrerer reglerne. Innovationscenter for Økologisk Landbrug tager forbehold for ændringer i praksis.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug